

■ Der er forskel på, hvor meget PRRS-virus, der cirkulerer rundt i den enkelte smittede besætning med egen polteproduktion. Derfor er det ikke usandsynligt, at nogle af poltene ikke på noget tidspunkt siden fødslen er blevet smittede med PRRS af deres stifælder eller fra miljøet.

Foto: Erik Kjærgaard Christensen.

Muligheder og udfordringer i håndteringen af PRRS

En af udfordringerne ved at håndtere PRRS er, at der kan optræde mange forskellige PRRS-stammer indenfor samme type virus. Det skyldes blandt andet, at PRRS er en såkaldt RNA-virus, der ofte muterer langt mere end DNA-virus.

PRRS

Erik Kjærgaard Christensen
ekc.vendila@post.tele.dk

■ - Når man har vaccineret sine indkøbte polte mod PRRS, er det vigtigt at huske på, at dyrene ikke har dannet den fulde beskyttelse mod sygdommen allerede nogle dage efter vaccinationstidspunktet, påpeger dyrlæge Mette Kryhlmund fra Danvet.

- Det er blandt andet derfor, at man skal undgå at gå på kompromis med hensyn til karantænelængden, siger Mette Kryhlmund.

- Der går nemlig mindst 3-4 uger, fra poltene vaccineres, til de danner

den beskyttende immunitet, forklarer hun.

- Mette Kryhlmund føjer i øvrigt til, at der er en god grund til at vaccinere poltene to gange mod PRRS og ikke nøjes med en enkelt dosis.

Booster-dosis

- Når man går ind og booster med en ekstra vaccinedosis, er det for at give den begyndende immunitet et ekstra spark opad. Herved opnås der en endnu stærkere beskyttende immunitet mod PRRS-infektion, forklarer hun.

- Derudover er der måske en enkelt eller flere polte i et hold, som ikke er blevet vaccineret korrekt første gang, og som derfor slet ikke danner immunitet, tilføjer Mette Kryhlmund og uddyber:

- De pågældende polte får så forhåbentlig dosis nummer 2 korrekt. Når hver enkelt polt har fået to vaccinedoser, har man øget chancerne for, at alle polte i karantæneafdelingen har dannet en beskyttende immunitet mod PRRS-infektion, inden de flyttes ind i soholdet.

Mette Kryhlmund beskriver også et andet scenarie, nemlig et PRRS-positivt sohold, hvor man producerer sine egne polte:

Polte uden immunitet

- Man kan sagtens forestille sig den situation, at nogle af poltene i et PRRS-positivt sohold ikke har dannet en beskyttende immunitet mod PRRS, selv om de har været igennem hele

produktionsmøllen, påpeger hun og tilføjer:

- Det er jo forskelligt, hvor meget virus, der cirkulerer rundt i den enkelte smittede besætning. Derfor er det ikke usandsynligt, at nogle af poltene ikke på noget tidspunkt siden fødslen er blevet smittet med PRRS af deres stifælder eller fra miljøet.

- I den situation er deres immunforsvar jo slet ikke blevet aktiveret i henhold til dannelse af immunitet mod PRRS, forklarer Mette Kryhlmund.

Mindre risiko for ubeskyttede polte

- Derfor kan man ved at vaccinere egne polte mindske risikoen for, at man kommer til at indsætte ubeskyttede polte i soholdet. Indsætter man ubeskyttede polte i soholdet, kan det øge smitetrykket og forekomsten af kliniske symptomer, påpeger hun og fortsætter:

Polte uden immunitet vil nemlig udskille mere virus, hvis de bliver smittet med PRRS, sammenlignet med polte, der er forvejen har dannet immunitet.

Mette Kryhlmund føjer til, at selv om poltene er vaccineret ind i soholdet, og besætningen har været PRRS-positiv i lang tid, kan man aldrig være fuldstændigt sikker på, at alle søer og

gylte har en tilstrækkeligt beskyttende immunitet overfor PRRS.

- Det kan blandt andet vise sig som periodevis nedgang i reproduktionsresultaterne, siger hun.

Non-responders

Dyrlægen fra Danvet gør også opmærksom på, at nogle dyr af ukendte årsager ikke responderer tilstrækkeligt på vaccination og derfor ikke får dannet immunitet overfor PRRS.

I et speciale, Mette Kryhlmund har skrevet om PRRS, stødt hun på de såkaldte non-responders blandt gylte og søer i PRRS-positive sohold.

- Jeg har oplevet gylte, som var anti-

stof-negative for PRRS, selv om de var vaccineret med levende PRRS-vacciner to gange, fortæller hun.

- I et sohold, hvor stort set alle søerne og gyltene havde høje niveauer af PRRS-antistoffer, var der imellem dem én ældre so, som var antistof-negativ, fortæller Mette Kryhlmund.

Utilstrækkelig viden

- Den pågældende so var vaccineret mod PRRS to gange som polt - og havde også fået en dosis i soholdet fire uger før, den sidste blodprøve blev taget, tilføjer hun.

- Endnu har vi ikke tilstrækkelig viden om, hvilken risiko non-respondere udgør, siger Mette Kryhlmund.

- I et nyere studie, som omfattede nogle hollandske besætninger, blev der i enkelte besætninger fundet op mod 20 procent non-responders, fortæller hun og tilføjer:

- Her vil der være stor risiko for et øget smittepres og ustabile perioder med kliniske symptomer. Heldigvis

■ - Vi skal ikke være bange for at bruge levende PRRS-vacciner. Men brugen af disse vacciner skal have et gennemtænkt formål, så der ikke bare klattes med vaccinedoser hist og her, siger dyrlæge Mette Kryhlmund fra Danvet. Foto: Danvet.

Der kan optræde mange forskellige PRRS-stammer indenfor samme type virus. Det skyldes blandt andet, at PRRS er en såkaldt RNA-virus, der oftest muterer i langt højere grad end DNA-virus. Foto: Erik Kjærgaard Christensen.

”

- Af ukendte årsager responderer nogle dyr ikke tilstrækkeligt på vaccination og får derfor ikke dannet immunitet overfor PRRS.

Mette Kryhmand,
dyrlæge, Danvet

er så høj en forekomst af non-responders mere undtagelsen end reglen.

Tvetydige resultater

- Nogle studier viser, at disse dyr - på trods af en negativ antistof-status - stadig var beskyttet mod PRRS-infektion, når man smittede dem med PRRS. Andre studier viser det modsatte, så de pågældende dyr potentielt udgør en smitterisiko i en besætning, tilføjer Mette Kryhmand.

- Blitz-vaccination er en af de muligheder, vi har for at få ram på de søer og gylte, der endnu ikke har dannet immunitet mod PRRS, fortsætter dyrlægen fra Danvet.

- Herved sikrer vi, at dyrene generelt har nogenlunde den samme immunitetsstatus, siger hun og uddyber:

- Det er eksempelvis vigtigt i begyndelsen af en saneringssituation, hvor vi ikke ønsker at have PRRS antistof-negative søer og gylte. De kan nemlig udgøre en smitterisiko, hvis vi ved, at der er cirkulerende virus i besætningen.

Vacciner løser ikke alt

Mette Kryhmand advarer mod at tro, at alt bare kan løses med PRRS-vacciner.

- Tager vi for eksempel PRRS-virus type 1, så findes der indenfor denne type utallige stammer af virus, påpeger hun og fortsætter:

- Det betyder for eksempel, at hvis en landmand har type 1 i sin besæt-

ning og vaccinerer med type 1-vaccine, så vil PRRS-stammen i vaccinen og den naturlige PRRS-stamme i besætningen ikke være 100 procent identiske.

- At der kan optræde mange for-

skellige PRRS-stammer indenfor den samme type, skyldes blandt andet, at PRRS er en såkaldt RNA-virus, der oftest muterer i langt højere grad end DNA-virus, forklarer Mette Kryhmand.

Risiko ved levende PRRS-vira i vacciner

Hun minder i øvrigt om risikoen ved de levende PRRS-vira, som indgår i de mest brugte PRRS-vacciner - ganske vist i en svækket form.

- Ved at vaccinere egne polte mod PRRS kan man mindske risikoen for, at man kommer til at indsætte ubeskyttede polte i soholdet. Indsætter man ubeskyttede polte i soholdet, kan det øge smittetrykket og forekomsten af kliniske symptomer, påpeger Danvet-dyrlæge Mette Kryhmand. Foto: Danvet.

- I 1990'erne blev PRRS type 2-virus for eksempel introduceret i Danmark via en levende PRRS-vaccine. Senest skete det i 2019 med Hatting-PRRS, hvor levende PRRS-vacciner også var indblandet, påpeger dyrlægen fra Danvet.

- Det er ikke for at sige, at vi skal være bange for at bruge levende PRRS-vacciner. Men brugen af disse vacciner skal have et gennemtænkt formål, så der ikke bare klattes med vaccinedoser hist og her, understreger hun.

- Der findes også dræbte/inaktiverede PRRS-vacciner. De er bare ikke gode nok endnu til at stå alene uden brug af levende PRRS-vacciner, siger Mette Kryhmand.

Hun slår afslutningsvis fast, at vaccination ikke er et værktøj, der kan stå alene.

- Andre værktøjer såsom god hygiejne, sektionering og flowstyring er essentielle i håndtering og kontrol af PRRS, slutter Mette Kryhmand.